

# OBSAH

Předmluva | 5

Předmluva k českému vydání | 8

Předmluva ke druhému českému vydání | 10

Část první

**NÁRODY A NACIONALISMUS JAKO BADATELSKÝ PROBLÉM** | 11

Kapitola první. **Spory o výklad a definici** | 14

1.1 Názory na národ v 19. století | 15

1.2 Pojetí národa ve druhé polovině 20. století | 19

1.3 Nacionalismus: pohroma či nedopatření? | 28

1.4 Pokusy o historický výklad národa | 39

Kapitola druhá. **Typologická charakteristika** | 46

2.1 Základní typy formování evropského národa | 46

2.2 Periodizace cesty k modernímu národu | 50

2.3 Multietnické říše jako politický rámec národních hnutí | 53

Část druhá

**ZDROJE A SLOŽKY NÁRODOTVORNÝCH PROCESŮ** | 59

Kapitola první. **Odkaz minulosti** | 62

1.1 Minulost přímo oslovující člověka | 62

1.2 „Národní“ minulost jako součást předmoderní historické tradice | 71

Kapitola druhá. **Etnické kořeny** | 78

2.1 Etnická mnohotvárnost předmoderní Evropy | 78

2.2 Jazyková homogenizace v raně novověkém státě | 80

2.3 Jazyky a etnické skupiny v období formování národa | 86

Kapitola třetí. **Modernizace** | 93

3.1 Modernizace státu | 94

3.2 Politická a sociální rovnoprávnost | 98

3.3 Ekonomický rozvoj a sociální komunikace | 107

3.4 Škola a národní výchova | 117

3.5 Typologie národních hnutí podle jejich vztahu k procesu modernizace | 121

**Kapitola první. Aktéři dramatu: kdo mluvil jménem národa?** | 133

- 1.1 Státní národ | 134
- 1.2 Národní hnutí | 136
- 1.3 Sociální původ národní inteligence | 139

**Kapitola druhá. Národně relevantní zájmové rozpory** | 143

- 2.1 Zápas o místo na slunci: boj o politickou moc | 143
- 2.2 Rozpor mezi státy a národy | 151
- 2.3 Nerovnoměrnost vývoje | 155
- 2.4 Rozpory vyplývající z modernizace | 159

**Kapitola třetí. Národní mýtus a hledání společného osudu** | 166

- 3.1 Dějiny jako argument | 170
- 3.2 Konstrukce národních dějin | 176
- 3.3 Národní minulost v mýtech a tradicích | 187

**Kapitola čtvrtá. Zápas o národní jazyk a kulturu** | 198

- 4.1 Kultura jako nástroj národní mobilizace | 201
- 4.2 Jazykové požadavky národních hnutí | 206
- 4.3 Rozmar vzdělanců nebo sociální potřeba? | 219
- 4.4 Jazyk předmětem politického zápasu | 225

**Kapitola pátá. Národ jako kulturní konstrukce?** | 230

- 5.1 Úloha emocí | 231
- 5.2 Živočišné pudy a instinkty | 234
- 5.3 Symboly | 236
- 5.4 Stereotypy | 238
- 5.5 Národní pomníky a ikonografické symboly | 241
- 5.6 Národní slavnosti | 246
- 5.7 Národní prostor a jeho hranice | 256

Závěry a hypotézy | 264

Použitá literatura | 273

Literatura k dějinám jednotlivých národů | 295

Věcný rejstřík | 299

Rejstřík zeměpisných jmen | 308